

drugo žito prerajamo po tečnosti reži, zamoremo reči, da se v Evropi pridelá 3692 milionov vaganov reži. Ako se le ozimina za živež človeški porabi in vse drugo za hrano živine, za ol, žganje itd. vpotrebuje, ostane 260 milionom ljudi 1846 milionov vaganov za živež, tedaj pride na enega človeka na leto 7 vaganov (mecnov). Ti pridelk je zadosti, preživiti število prebivavcov Evrope. Če bi se pa še nerodovitne pustnine in spašniki predelali v rodovitni svet in če bi se rodovitna zemlja bolje gnojila, bi se žitni pridelk tako pomnožil, da bi se z njim namesti 260 lahko 391 milionov ljudi predelilo.

Vinoreja v Evropi, ktere vinogradi znesó 9 $\frac{1}{3}$ milionov oralov, dá čez 255 milionov veder vina; po tem takem pride skorej eno vedro na enega človeka. Pridela se tedaj toliko vina v Evropi, da ga gré dosti v druge dele sveta, posebno v Ameriko. Čudno je pa, da v našem cesarstvu, v katerem vendar vinogradi znesó 1 mil. in 728.960 oralov, ni domači pridelk zadosti, in da vsako leto blizo 2 miliona gold. za ptuje vina (francoske in Rajske) iz derzave gré. Kako lahko bi se vendar z avstrijskimi vini v Ameriko, na Rusovsko in Prusko kupčevalo!

Sená in otave za živinsko klajo se potrebuje v celi Evropi vsako leto blizo 5380 milionov centov, namreč: za 32 milionov kónj (za vsacega konja na leto po 30 centov) 960 milionov centov, — za 94 milionov govéd (po 36 centov na leto), 3404 mil. centov, — za 237 milionov ovác (po 4 cente na leto) 948 mil. centov, in za 17 milionov kóz (tudi po 4 cente) 68 mil. centov sená in otave.

Ker pa vsi spašniki in senožeti skupej okoli 113 milionov oralov znesó, bi se moglo na oralu okoli 47 centov sená in otave pridelati, da bi bilo klaje zadosti. Če pa pogledamo stan senožet in spašnikov, se ne moremo nadjati tolikšnega pridelka, — očitno je tedaj, da je treba še veliko slame in marsikterega družega živeža za živino, in da se gojzdom čisto vsa stelja pobira.

Da se tedaj kmetijstvo v Evropi povzdigne, se mora začeti z obilnišim pridelovanjem živinske klaje; ona je podloga vsega kmetovanja; brez nje ni nič in ne bo nič; če ima kmetovavec klaje zadosti, zamore več živine rediti; če ima več živine, dobiva več gnoja; če ima več gnoja, ima tudi več pridelke v vsem.

(Konec sledi.)

Nekaj o škodljivosti cikorie.

Poznano je bilje, kterimu se divja cikoria ali pripotnik (Feldcikorie, Wegewart) pravi. Prezimuje, je 1 $\frac{1}{2}$ do 3 čevlje visoko, in raste ob cestah in poleg njiv prav obilno. Včasih cikorio tudi po vertih sadijo. Cveté sinkljato ali modro mesca julia do septembra. Perje njeno je precej veliko, pušnici podobno, zobato, spodje kosmato, tamnozeleno, brez duha in grenko. Korenina je vitlovita, kakor perst debela, zunej rujavkljatorumena, znotrej bela, proti jedru rumenkljata, nedišéca in sila grenkega okusa.

O poprejšnjih časih so to bilje rabili kot zdravilo za mnoge bolezni; dan današnji so se pa zdravniki prepričali, da cikoria ne pomaga veliko, timveč da je clo škodljivo bilje, ker namreč vid ljudém in živini slabi, in, če se delj časa vživa, jih popolnoma oslepí.

To terdijo nar bolj skušeni in naj slavniji zdravniki, kakor G. Fr. Most, Fr. Ph. Dulc, L. W. Sachs in nedavno Alex. Göschen.

Pripoveduje že stari greški rastlinoslovec Dioskorid, da živina na paši, če cikorie ali pripotnika delj časa vživa, oslepne.

Kaj je tedaj misliti o tem, ker dan današnji tako imenovano kavo iz cikorie (Cichorienkaffe) kot namestnika pravé kave (pravega kofeta), skoraj povsod serkajo in vživajo? Ker je prava kava draga, se je že davnej mislilo, kako jo z bolj cenimi stvarmi nadomestiti. Znajdli so tedaj debičkarji mnogo reči, ktere bi utegnile, žgane in kuhane, za kavo se prodajati. Tako je mnogo nič vrednih zelíš in korenin, med temi tudi cikoria na versto prišla. Ker se pa svet lahko prekane, se je tudi neprijetne cikorjine pijače navadil, misleč tudi, Bog vé kako, ž njo se okrepcati in pozdraviti.

In kaj je nasledek vživanja take nezdrave pijače? Kakor skušnja uči: Slabost oči, dan današnji tako splošna in razširjena; včasih clo — slepôta.

Vém, da bodo tisti, ki kavo iz cikorie pripravljajo in prodajajo (in iz tega nič vrednega zelíša mnogo denarja si pridobivajo, nad mano hudo zarenčali, ter me laži dolžili. Pa ne menim jez le tako, temoč navodil in imenoval sim gori zvedene in u zdravilskih rečéh veljavne možé, ki to terdijo in dokazujejo. Jez poznam dvoje oséb, ktere, ko ste komej pol leta cikorjino kavo pile, na vidu ste oslabele.

Nadjam se tedaj, da z nazuanilom gotovo škodljivih lastnost cikorie bi utegnil mnogo ljubiteljem rujave pijače ugoditi timveč, ker ne véjo, kaj pijo in kaj si pripravljajo — pogubo oči.

Luč pa prijazno očés zgubiti, ne viditi več obličja miliga ljudi, ne gledati več lepôte in čudežev svetá, pogrezniti se u vedno noč slepôte — oj nesreča vsih nesreč!

J. Š.

Ostanki Bramatovega častja na rimsko-slovenskih spomenicih.

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?« (Dalje.)

Brama pa tudi pomeni po Vollmeru (str. 678.) Bast, zato toliko imen CRESCENS, CRESCENTINVS, CRESCENTIA ¹⁾ na rimsko-slovenskih kamnih. Pri severnih Slavenih so obljubile taka imena Rostislav, Rastislav, in med koroško-slovenskimi vojvodi najdemo enega z imenom Rastic ²⁾. Tudi od njegovih štirinajst priimen najdemo ostanke na rimsko-slovenskih kamnih, in sicer od priimena Kamalāsana, kar pomeni: na cvetu Lati (Lotos) sedeči ³⁾ v napisu: LATOVO AVG. SACR. ⁴⁾, dalje od priimena Vedha = vesteč, vedeč, napis VEDIVS ⁵⁾.

Avatar nam indiško basnoslovje samo imenuje dvoje in sicer, avataro Hamsa, to je, v spremeno labuda (glej: Vollm. Mythol. str. 480.) V indiških tempeljnih je labud zmiraj poleg Bramata obražen, ker je ti ptič njemu nar milejši ⁶⁾. Labuda miluvajočega Bramata

¹⁾ Muhar Geschichte d. Stei. I. 368 itd.

²⁾ Šafarik Slav. Alterth. II. 427: Rastislav, König des mährischen Reiches (863), glej tudi: Ankershofen Gesch. Kärnthens.

³⁾ Ankershofen V. 570.

⁴⁾ Napis Latovo. Latovio aug. sacer je Muhar hotel na Apollona obrniti, ali Apolo ima priime Latous, Latoius, λητωος, ne pa Latovus, Latovius, to je, Latov Bog-Brama Kamalāsana (glej: Horac Ode I. 31., Ovid Metamor. VI. 384. Ovid Her. I. 13. 18.)

⁵⁾ Razun imena „Vedius“ najdemo tudi ime Purranius (Muhar 368), ktero je nastalo po svetih bukvah Puranas in Gilton po svetih bukvah „Bhagavat Gita“ na Stajerskih kamnih.

⁶⁾ Napis Jaubrama se najde na Šent-Pavelskih kamnih v labudski dolini, ktera je po castju Bramalabuda svoje ime